

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૧૨૯૯/૨૦૧૮

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. એસ. સુપેહિયા

સહી/-

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી વૈભવી ડી. નાણાવટી

સહી/-

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા	ના

અમ્બ્રેલા (ઇન્ડિયા) સ્ટાર્ફિંગ સોલ્યુશન્સ

વિરુદ્ધ

કમિશનર (અપીલ્સ) અને અન્ય

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(રો) નં.૧ તરફે શ્રી એમ.બી.ગોહિલ (૨૭૦૨) વતી શ્રી વિજય પટેલ

અને સુશ્રી શેરોન આર. ફર્નાન્ડિસ

સામાવાળા(ઓ) નં.૧,૨ તરફે શ્રી સી.બી.ગુપ્તા (૧૬૮૫)

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. એસ. સુપેહિયા

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી વૈભવી ડી. નાણાવટી

તારીખ : ૨૯/૦૭/૨૦૨૬

ચુકાદો

(માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. એસ. સુપેહિયા દ્વારા)

૧. સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ નો હુકમ તેમજ તારીખ ૧૨.૦૨.૨૦૧૮ નો હુકમ કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવાની અરજ સાથે હાલની રિટ અરજી દાખલ કરવામાં આવેલ છે.

૨. અરજદાર એ એક માલિકીની પેઢી (પ્રોપ્રાઇટરશિપ ફર્મ) છે જે માનવબળ ભરતી અને પુરવઠા એજન્સીની સેવાઓ પૂરી પાડવાના વ્યવસાય સાથે સંકળાયેલી છે. અરજદારે સામાવાળા નં. ૩ ને સેવાઓ પૂરી પાડી હતી અને નાણાકીય વર્ષ ૨૦૧૫-૨૦૧૬ માટે ઇન્વોઇસ જારી કર્યા હતા.

૩. અરજદારે સામાવાળા નં. ૩ ને જારી કરાયેલા ઇન્વોઇસ પર સર્વિસ ટેક્સ, એજ્યુકેશન સેસ અને હાયર એજ્યુકેશન સેસ સહિત રૂ. ૭,૧૫,૨૩૭/- ની રકમ વસૂલ કરી હતી અને તારીખ ૨૧.૦૬.૨૦૧૫ ના રોજ સામાવાળા વિભાગમાં જમા કરાવી હતી.

૪. ત્યારબાદ, મે ૨૦૧૭ માં સામાવાળા નં. ૩ નું ઓડિટ હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું, જે દરમિયાન સામાવાળા - વિભાગે માનવબળ ભરતી અને સપ્લાય એજન્સી સેવાઓ પર રિવર્સ ચાર્જ મિકેનિઝમ હેઠળ સર્વિસ ટેક્સ ન ભરવા અંગે પ્રશ્ન ઉઠાવ્યો હતો. પરિણામે, સામાવાળા નં. ૩ એ તારીખ ૧૬.૦૫.૨૦૧૭ ના રોજ સીધો જ સામાવાળા - વિભાગને ટેક્સ ચૂકવ્યો હતો અને ત્યારબાદ હાલના અરજદારને રૂ. ૭૮,૩૧૬/- ની રકમ માટે તારીખ ૨૨.૦૫.૨૦૧૭ ની ડેબિટ નોટ જારી કરી હતી. ત્યારપછી, અરજદારે તારીખ ૨૭.૦૬.૨૦૧૭ ના રોજ રૂ.

૭૮,૬૭૯/- નું રિફંડ મેળવવા માટે સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એક્ટ, ૧૯૪૪ ની કલમ ૧૧બી હેઠળ રિફંડ કલેઈમ દાખલ કર્યો હતો.

૫. સામાવાળા વિભાગે તારીખ ૨૧.૦૯.૨૦૧૭ ના રોજ અરજદારને કારણ દર્શક નોટિસ જારી કરી હતી, જેનો અરજદારે તારીખ ૦૯.૧૦.૨૦૧૭ ના રોજ વિગતવાર જવાબ દાખલ કર્યો હતો.

૬. સુનાવણીની તક આપ્યા પછી, સામાવાળા નં. ૨ એ તારીખ ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ ના હુકમ દ્વારા એવા કારણોસર અરજદારનો રિફંડ કલેઈમ ફગાવી દીધો હતો કે રિફંડ અરજી નિર્ધારિત મુદત વીતી ગયા પછી દાખલ કરવામાં આવી હતી.

૭. ત્યારબાદ, અરજદારે ફાઈનાન્સ એક્ટ, ૧૯૯૪ ની કલમ ૮૫ હેઠળ સામાવાળા નં. ૧ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી હતી. જોકે, એપેલેટ ઓથોરિટીએ તારીખ ૧૨.૦૨.૨૦૧૮ ના હુકમથી અપીલ ફગાવી દીધી હતી. તેનાથી નારાજ થઈને અરજદારે હાલની રિટ અરજી દાખલ કરેલ છે.

૮. અરજદાર તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી એમ. બી. ગોહિલ વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી વિજય પટેલે, શરૂઆતમાં રજૂઆત કરી હતી કે રિફંડ અરજી મુદતના કારણોસર ફગાવી દેવી જોઈતી નહોતી કારણ કે દાવાનું કારણ ત્યારે જ ઉપસ્થિત થયું જ્યારે સામાવાળા નં. ૩ એ તારીખ ૨૨.૦૫.૨૦૧૭ ની ડેબિટ નોટ જારી કરી હતી.

૯. મફતલાલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ અને અન્ય વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય, (૧૯૯૭) ૫ એસ.સી.સી. ૫૩૬ ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટની બંધારણીય બેન્ચના ચુકાદા પર આધાર રાખતાં, વિજ્ઞાન વકીલ શ્રી પટેલે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે અરજદાર દ્વારા જમા કરવામાં આવેલી રકમ ડિપોઝિટ સ્વરૂપે હતી અને તેથી, તેનું રિફંડ મેળવવા માટેની રિટ અરજી ટકી શકે તેવી છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજદારને કસ્ટમ્સ, એક્સાઈઝ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ (ટૂંકમાં, “ટ્રિબ્યુનલ”) સમક્ષ વૈકલ્પિક ઉપાય માટે મોકલી શકાય નહીં. એવી વિનંતી કરવામાં આવી છે કે સામાવાળા રિફંડ કલેઈમનો ઇનકાર કરી શકે નહીં.

૧૦. રિટ અરજીનો વિરોધ કરતાં, વિજ્ઞાન સિનિયર સ્ટેવિંગ કાઉન્સેલ શ્રી સી. બી. ગુપ્તાએ રજૂઆત કરી છે કે સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એક્ટ, ૧૯૪૪ હેઠળ નિર્ધારિત એક વર્ષની મુદત વીતી ગયા પછી રિફંડ અરજી દાખલ કરવામાં આવી હોવાથી રિટ અરજી ગ્રાહ્ય રાખવી જોઈએ નહીં. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજદાર પાસે ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરવાનો અસરકારક વૈકલ્પિક ઉપાય ઉપલબ્ધ હતો. તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરી હતી કે જોકે અરજદારે રકમ જમા કરાવી હતી, પરંતુ વિભાગે તે સ્વીકારીને ભૂલ કરી હતી.

૧૧. અમે સંબંધિત પક્ષકારો તરફે ઉપસ્થિત વિજ્ઞાન વકીલોને સાંભળ્યા છે.

૧૨. સામાવાળા – વિભાગ દ્વારા એ બાબત નકારવામાં આવી નથી કે તેણે બે વાર સર્વિસ ટેક્સ વસૂલ કર્યો છે—પ્રથમ અરજદાર પાસેથી અને ત્યારબાદ સામાવાળા નં. ૩ પાસેથી.

૧૩. અરજદારે સામાવાળા નં. ૩ ને માનવબળ ભરતી અને સપ્લાય એજન્સી સેવાઓ પૂરી પાડતી વખતે, સર્વિસ ટેક્સ, એજ્યુકેશન સેસ અને હાયર એજ્યુકેશન સેસ પેટે રૂ. ૭,૧૫,૨૩૭/- ની રકમ તારીખ ૨૧.૦૬.૨૦૧૫ ના રોજ સામાવાળા – વિભાગમાં જમા કરાવી હતી.

૧૪. એ બાબત પણ વિવાદમાં નથી કે મે, ૨૦૧૭ માં સામાવાળા નં. ૩ નું ઓડિટ કરવામાં આવ્યું હતું અને માનવબળ ભરતી અને સપ્લાય એજન્સી સેવાઓ પર રિવર્સ ચાર્જ મિકેનિઝમ હેઠળ સર્વિસ ટેક્સ ચૂકવવા માટે પોતે જવાબદાર હોવાની જાણ થતાં, સામાવાળા નં. ૩ એ તારીખ ૧૬.૦૫.૨૦૧૭ ના રોજ વ્યાજ સહિત રૂ. ૭૮,૬૭૯/- નો સર્વિસ ટેક્સ ચૂકવ્યો હતો અને ત્યારપછી તારીખ ૨૨.૦૫.૨૦૧૭ ના રોજ અરજદારને રૂ. ૭૮,૩૧૬/- ની ડેબિટ નોટ જારી કરી હતી.

૧૫. આ તબક્કે, અંતિમ ઓડિટ રિપોર્ટનો સંદર્ભ લઈ શકાય. સદર રિપોર્ટમાં સ્પષ્ટપણે નોંધવામાં આવ્યું છે કે:— “૦૧.૦૪.૨૦૧૫ થી, માનવબળ સેવાઓનો પુરવઠો સંપૂર્ણ રિવર્સ ચાર્જ મિકેનિઝમ હેઠળ આવરી લેવામાં આવ્યો છે.” સદર રિપોર્ટમાં આગળ એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે: “તેથી, મેસર્સ અમ્બ્રેલા ઈન્ડિયા સ્ટાર્કિંગ સોલ્યુશન્સ એટલે કે હાલના અરજદાર સરકારને

સર્વિસ ટેક્સ વસૂલવા અને ચૂકવવા માટે જવાબદાર નથી. તેથી મેસર્સ અમ્બ્રેલા દ્વારા જારી કરાયેલા ઇન્વોઇસ પર કરદાતા દ્વારા લેવાયેલી સર્વિસ ટેક્સ ક્રેડિટ અપાત્ર છે.”

૧૬. ઓડિટ રિપોર્ટમાં નિર્ણાયક રીતે સ્થાપિત થયું હોવા છતાં અને મહેસૂલ વિભાગે સ્વીકાર્યું હોવા છતાં કે તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૧૫ થી અરજદાર સર્વિસ ટેક્સ વસૂલવા કે જમા કરાવવા માટે જવાબદાર ન હતા, જ્યારે વિભાગે સામાવાળા નં. ૩ પાસેથી તે જ ટેક્સ વસૂલ કર્યો ત્યારે અરજદાર દ્વારા જમા કરાયેલી રકમ પરત કરવા માટે વિભાગ દ્વારા કોઈ પગલાં લેવામાં આવ્યા ન હતા.

૧૭. અમારા સુવિચારિત અભિપ્રાય મુજબ, તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૧૫ થી અરજદાર પાસેથી સર્વિસ ટેક્સની વસૂલાત પોતે જ અનધિકૃત બની ગઈ હતી. તેથી, તારીખ ૨૧.૦૬.૨૦૧૫ ના રોજ અરજદાર દ્વારા જમા કરાયેલ ટેક્સ સ્વીકારીને, સામાવાળા-વિભાગે પ્રથમ ગેરકાયદેસરતા આચરી હતી.

૧૮. બીજી ગેરકાયદેસરતા ત્યારે આચરવામાં આવી હતી જ્યારે સામાવાળા – વિભાગે સામાવાળા નં. ૩ પાસેથી તે જ ટેક્સ વસૂલ કર્યો હતો, એ હકીકતથી સંપૂર્ણપણે વાકેફ હોવા છતાં, જે ખુદ ઓડિટ રિપોર્ટમાં નોંધાયેલ છે, કે અરજદાર સર્વિસ ટેક્સ વસૂલવા કે ચૂકવવા માટે જવાબદાર ન હતા અને અરજદાર દ્વારા જારી કરાયેલા ઇન્વોઇસ પર સામાવાળા નં. ૩ દ્વારા મેળવવામાં આવેલી ઇનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટ અમાન્ય હતી.

૧૯. આવા તારણો નોંધ્યા પછી, મહેસૂલ વિભાગે કાં તો અરજદારને જાણ કરીને અથવા અરજદાર દ્વારા જમા કરાવેલી રકમના રિફંડ કે રી-ક્રેડિટ માટે યોગ્ય હુકમો પસાર કરીને તાત્કાલિક યોગ્ય પગલાં શરૂ કરવા જોઈતા હતા. જોકે, આવી કોઈ કાર્યવાહી કરવામાં આવી ન હતી. અરજદારને આ સ્થિતિની જાણ ત્યારે જ થઈ જ્યારે સામાવાળા નં. ૩ એ રૂ. ૭૮,૩૧૬/- માટે તારીખ ૨૨.૦૫.૨૦૧૭ ની ડેબિટ નોટ જારી કરી. પરિણામે, અરજદાર સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એક્ટ, ૧૯૪૪ ની કલમ ૧૧બી હેઠળ રિફંડ અરજી દાખલ કરવા મજબૂર બન્યા હતા, જે આખરે માત્ર એવા કારણોસર ફગાવી દેવામાં આવી હતી કે તે નિર્ધારિત મુદત વીતી ગયા પછી દાખલ કરવામાં આવી હતી.

૨૦. આ વિશિષ્ટ અને અસાધારણ સંજોગોમાં, સામાવાળા-સત્તાવાળાઓ મુદતના આધારે અરજદારના દાવાને નકારી શકે નહીં, જ્યારે સામાવાળા - વિભાગ પોતે અયોગ્ય રીતે સમૃદ્ધ થવાનો લાભાર્થી બન્યો છે. સામાવાળા - વિભાગે બે વાર સર્વિસ ટેક્સ વસૂલ કર્યો હતો, પ્રથમ તારીખ ૨૧.૦૬.૨૦૧૫ ના રોજ અરજદાર પાસેથી, તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૧૫ પછી તેને વસૂલ કરવાની કાયદામાં કોઈ સત્તા ન હોવા છતાં, અને ત્યારબાદ તારીખ ૧૬.૦૫.૨૦૧૭ ના રોજ સામાવાળા નં. ૩ પાસેથી, જ્યારે અરજદાર દ્વારા અગાઉ જમા કરાવેલી રકમ પોતાની પાસે રાખી મૂકી હતી.

૨૧. આ કોર્ટ આવી પ્રત્યક્ષ ગેરકાયદેસરતા સામે મૂક પ્રેક્ષક બની રહી શકે નહીં. પ્રસ્તુત કેસની હકીકતો ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ અસાધારણ

અધિકારક્ષેત્રના ઉપયોગને વાજબી ઠેરવે છે. તદનુસાર, હાલની રિટ અરજી સફળ થાય છે. તારીખ ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ તેમજ તારીખ ૧૨.૦૨.૨૦૧૮ ના વાદગ્રસ્ત હુકમો આથી કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવામાં આવે છે. કેસની વિશિષ્ટ હકીકતોમાં, અરજદારને ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરવાના વૈકલ્પિક ઉપાય માટે મોકલી શકાય નહીં.

૨૨. તદનુસાર, સામાવાળાઓને આ હુકમ મળ્યાની તારીખથી છ અઠવાડિયાના સમયગાળામાં અરજદારને ઉપરોક્ત રકમ રિફંડ કરવાનો આદેશ આપવામાં આવે છે, જેમાં નિષ્ફળ જતાં સદર રકમ પર વાસ્તવિક ચુકવણીની તારીખ સુધી વાર્ષિક ૯% ના દરે વ્યાજ ચૂકવવાનું રહેશે.

સહી / –
(એ. એસ. સુપેરિયા, ન્યાયમૂર્તિ)

સહી / –
(વૈભવી ડી. નાણાવટી, ન્યાયમૂર્તિ)

મહેશ/૨૨

This is an AI-assisted translation.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.